

15. Doktrína AČR

a) Historický nástin pojmu „Doktrína“ od vzniku Československa do současnosti

Československé doktríny

1) v meziválečném období

- Československé strategické myšlení se začalo formovat ve 30. letech minulého století – **byla vypracována 1. československá vojenská strategie** (vycházela ze zahraničněpolitické situace – tj. válečného ohrožení státu ze strany fašistického Německa i nepřátelských politických postojů Polska a Maďarska)
  - Opírala se o spojeneckou smlouvu s Francií, Rumunskem a Jugoslávií – **Malá dohoda**
- V předcházejícím období, tj. od vzniku samostatné ČSR, můžeme spíše mluvit o válečných studiích a plánech
- Pro první československou vojenskostrategickou koncepci a strategické myšlení první republiky je příznačný francouzský vliv a výrazně obranný charakter – vycházelo se z francouzské vojenské doktríny
- Základním problémem každé studie a plánu bylo:
  - a. Zajištění hranic a pozorování nepřítele po dobu naplňování rámcových útvarů a jednotek mobilizovaným družstvem
  - b. Manévrování soustředěnými jednotkami na vnitřních a vnějších liniích podle povahy cíle manévru – buď obranného nebo útočného

2) po skončení druhé světové války

- období po skončení 2. světové války můžeme rozčlenit do následujících etap:
  - a. 1945-1948
  - b. 1948-1968
  - c. 1968-1989
  - d. 1989 až po současnost
- Celkově pro období po ukončení 2. světové války (s výjimkou určitých pokusů o vytvoření vlastní národní strategie v období Pražského jara 1968) je příznačný sovětský vliv => absence vlastní národní vojenské strategie
- Pojem „doktrína“ se v ČSR nepoužíval (užíván byl v západních kapitalistických zemích) – zde byl prosazován termín „**vojenská věda**“ **s přívlastkem sovětská**
- V letech 1948-1989 existovala vojenskostrategická koncepce, ale nebyla veřejně publikována (v přísně utajené podobě)

3) období po roce 1989

- **dochází k zásadní změně** (po zrušení Varšavské smlouvy a pozdějším vstupu ČR do NATO)
- bylo nutné vypracovat novou československou vojenskou strategii
- tato vojenská strategie v souladu s přijatou československou vojenskou doktrínou byla založena na obranném principu – tj. k obraně státu vlastními menšími silami než doposud

b) Co tvoří doktrinální soustavu AČR

- Doktrinální soustavu AČR tvoří:
  - a. **Vojenské předpisy**
    - Zákonná ustanovení
    - Práva a povinnosti
    - Odpovědnost, působnost
    - Bezpečnostní opatření
    - Další zákonné normy
  - b. **Vojenské publikace**

- Vojenské doktríny
  - ✓ Doktrína AČR
  - ✓ Operační doktríny
  - ✓ Taktické doktríny

c. Odborné publikace

- Metodiky (postupy)
- Programy přípravy
- Příručky (manuály)
- Ostatní publikace

c) Popište její strukturu a její jednotlivé části

- Dosud bylo vydáno 6. vydání Doktrín AČR (2004,2007,2008,2010,2013,2019)
- Dostupné v elektronické i papírové podobě
- Doktríny z roku 2004, 2007 a 2008 začínají úvodem (co je Doktrína AČR, k čemu slouží, z jakých dokumentů se vychází při jejím zpracování, ...)
- Doktríny z roku 2010, 2013 a 2019 už obsahují kromě úvodu i předmluvu či úvodní slovo náčelníka generálního štábu (2010 – Vlastimil Pícek, 2013 – Petr Pavel, 2019 – Aleš Opata) + fotografie a podpis
- Dělena na kapitoly a podkapitoly
- Popisuje
  - a. Operační prostředí
  - b. Úkoly Armády České republiky
  - c. Velení a řízení
  - d. Operace Armády České republiky
  - e. Použití vojenské síly
  - f. Přípravu na plnění úkolů AČR
  - g. Budoucí operace + plánování operací
  - h. Ozbrojené síly
  - i. Strategii
  - j. Operační umění
  - k. Vedení vojenských operací

! každá Doktrína AČR je jiná – některé kapitoly se s každým novým vydáním mění!

d) Co popisuje a co je obecným cílem „Doktríny Armády České republiky (DAČR)“

Co je doktrína?

- Definuje základní principy, taktiky, techniky, postupy, termíny a symboly, kterými se řídí činnost ozbrojených sil při plnění úkolů nebo jejich části řídí své akce na podporu národních cílů
- Jedná se o soubor myšlenek o tom, jak ozbrojené síly hodlají operovat jako součást společné síly, a prohlášení o tom, jak hodlá armáda bojovat
- Vytváří společný rámec, které armády používají k řešení vojenských problémů
- Má se soustředit na to, jak myslet (ne na co myslet)
- Doktríny jsou závazné, ale v praxi vyžadují uvážlivost

Co je doktrína AČR?

- je společnou strategickou doktrínou všech sil, druhů vojsk a služeb
- rozpracovává bezpečnostní a obrannou strategii České republiky do podmínek Armády České republiky a navazuje na koncepci její výstavby
- shrnuje informace o poslání a úloze Armády České republiky a prezentuje obecné principy pro plánování, přípravu, řízení, vedení, podporu a zabezpečení operací, na kterých se Armáda České republiky může podílet v rámci mnohonárodního uskupení nebo je může vést samostatně

- je podkladem pro tvorbu operačních a taktických doktrín, základních doktrín a odborných publikací
- schvaluje ji náčelník Generálního štábu Armády České republiky
- Cílem doktríny AČR:
  - je vymezit obecný obsahový rámec pro plánování, přípravu a řízení jednotek (útvárů) AČR k jejich nasazení ve vojenských operacích vymezených politicko-vojenskými ambicemi ČR a Vojenskou strategií ČR
  - je poskytnout obecné doktrinární přístupy a vytvořit základní teoretická východiska pro účast v operacích pod národním velením nebo v mnohonárodních operacích NATO, EU, OSN či jiných mezinárodních organizací
- **Doktrína je pro příslušníky AČR směrodatná, ale nesmí být chápána jako dogmatická a neměnná**

e) Proč se zpracovává a z čeho (jakých dokumentů) se vychází při jejím zpracování

Proč se zpracovává

- odráží změny, k nimž došlo od předchozího vydání, zejména v rámci bezpečnostního prostředí, vývoje vojenského umění, získaných zkušeností z vedení mezinárodních a národních operací včetně aplikace závěrů základních bezpečnostních dokumentů ČR
- rozpracovává národní bezpečnostní a obrannou strategii do podmínek AČR
- respektuje členství České republiky v NATO a Evropské unii jako základ bezpečnosti ČR, včetně z toho vyplývajících závazků
- obsah doktríny vytváří základ pro realizaci vojenských principů i na taktické úrovni velení a řízení

Z jakých dokumentů se vychází při jejím zpracování

- je obsahově založena na relevantních národních a mezinárodních dokumentech a pro své účely obsahuje jejich nezbytné citace (právní předpisy ČR, dokumenty NATO, dokumenty EU, vojenské publikace)
- tam, kde je to vhodné, přebírá pasáže předešlých verzí Doktrín AČR
- vychází z platných právních předpisů pro zajišťování obrany ČR, zejména tedy z Ústavy ČR, mezinárodních smluv a souvisejících zákonů
- navazuje na základní politicko-strategické dokumenty ČR a další základní politicko-strategické dokumenty a operační standardy NATO, zejména na doktrínu AJP-01(E) Spojenecká společná doktrína
- **příklady použitých dokumentů:**
  - a. Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
  - b. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky
  - c. Bezpečnostní strategie ČR, 2015
  - d. AJP-01(E) Spojenecká společná doktrína
  - e. Obranná strategie ČR, 2017
  - f. MC 362/1 NATO Rules of Engagement
  - g. Bílá kniha o obraně, 2011

f) Charakterizujte současně platnou Doktrínu AČR (4. vydání), se zaměřením na její obsah a strukturu

- Vydána 2. července 2019 v Praze
- Schválena náčelníkem Generálního štábu AČR armádním generálem Ing. Alešem Opatou
  1. Začíná úvodním slovem náčelníka Generálního štábu
  2. Pokračuje úvodem
  3. Je dělena na kapitoly a jejich podkapitoly
  4. Obsahuje závěr – shrnutí, užitečnost Doktríny
  5. Seznam použitých zkratk

6. Seznam použité literatury
  7. Obsah
  8. Místo vydání, odpovědný funkcionář, zpracovatelský tým, redakční a jazyková úprava, grafická úprava, sazba a obálka, tisk, náklad
- Obsahuje citace
  - Nejstručnější ze všech dosud vydaných Doktrín AČR (pouze 63 stran) – ostatní Doktríny okolo 100 a více stran (2019 pouze odkazuje na dokumenty, kde můžeme najít další informace)
  - **Kapitoly**
    1. Strategické souvislosti
    2. Ozbrojené síly
    3. Vojenské operace
    4. Velení a řízení
  - Neobsahuje v podstatě žádné obrázky, fotografie či grafická znázornění (najdeme zde pouze fotografii NGŠ)
  - Tento typ literatury je neprodejný
  - Zmiňuje se o bojovém étosu a vojenské profesi (viz níže)

g) Porovnejte současně platnou DAČR s předchozími DAČR (1. – 3. vydání) na Vámi vybrané oblasti

- Dosud bylo vydáno 6. vydání Doktrín AČR (2004,2007,2008,2010,2013,2019)
- Doktríny z roku 2004, 2007 a 2008 začínají úvodem (co je Doktrína AČR, k čemu slouží, z jakých dokumentů se vychází při jejím zpracování, ...)
- Doktríny z roku 2010, 2013 a 2019 už obsahují kromě úvodu i předmluvu či úvodní slovo náčelníka generálního štábu (2010 – Vlastimil Pícek, 2013 – Petr Pavel, 2019 – Aleš Opat)
- Doktrína AČR 2008 – zaměřena na mnohonárodní operace
- Doktrína AČR 2007 – zaměřena na národní velení
- Doktrína AČR 2004 – zaměřena na různé druhy operací (bojové operace, nebojové operace, operace na území ČR, vojenské operace)
- Doktrína AČR 2019 je kratší než dříve vydané doktríny (63 stran) – z velké části odkazuje na různé dokumenty a jednotlivé úryvky již nezmiňuje
  - Téměř bez fotografií, obrázků a grafických znázornění
  - Nejstručnější
  - Podepsána NGŠ armádním generálem Ing. Alešem Opatou
- Doktríny 2013 a 2019 se zmiňují o bojovém étosu (ten ve starším vydání není)
  - je dán principy mravními a morálními
  - tvoří etický základ
  - je absolutním požadavkem na chování všech příslušníků AČR
  - ztělesňuje ideály a povinnosti vojenské profese, sjednocuje v oddané službě a vytváří podmínky k tomu, aby každý příslušník AČR byl připraven bojovat i zemřít
  - k jeho dodržování přispívá morální síla, která ovlivňuje nadšení a vůli jednotlivce bojovat (ale také zkušenosti, výcvik a kázeň)
- Doktrína 2019 – charakteristika vojenské profese (jak má správný voják vypadat a jak se má chovat), předcházení konfliktům, jejich prevence
  - Starší doktríny tuto problematiku neřeší!

h) Jaký je rozdíl DAČR v obsahu od doktrín jiných ozbrojených sil - na vybraném příkladu uveďte

- Doktrína Armády České republiky bude srovnána s australskou, americkou a britskou doktrínou

- **Britská obranná doktrína** (uvádí se, že existuje pět kategorií doktríny, poskytující vodítko ozbrojeným silám:
  - A. Obranná doktrína Velké Británie
  - B. Doktrína Spojeného království Velké Británie pro společné a mnohonárodní operace
  - C. Doktríny vyšší úrovně královských leteckých a námořních sil
  - D. Taktická doktrína jednotlivých složek sil
  - E. Doktríny NATO)
- Druhé vydání tohoto dokumentu z roku 2001
- **Úvodní části** doktríny objasňují širší souvislosti její existence
- Obranná doktrína Velké Británie je na samém vrcholu hierarchie publikací pro společnou činnost
- Důvěryhodnost a efektivnost ozbrojených sil Velké Británie je založena na:
  - bojových dovednostech
  - bojovém potenciálu
- Zároveň je možné bojové síly použít i pro nevojenské účely jako nástroje politiky k odstrašení a nátlaku-nevojenskému účelu je věnována v doktríně značná pozornost
- Národní doktrína musí být v souladu s doktrínou NATO, její terminologií a postupy
- Národní doktrína je nutná proto, že jsou v ní objasněny oblasti, které nejsou v plné míře zahrnuty v doktrínách NATO a ve kterých má Velká Británie specifické přístupy. Rovněž tyto přístupy mohou být příkladem pro zpracování doktrín v AČR
- Velká Británie se snaží ovlivnit i zpracování doktrín v Alianci a britští důstojníci jsou často v čele zpracovatelských týmů pro tvorbu aliančních doktrín
- **Doktrína má sedm kapitol, v nichž jsou postupně objasňovány nejdůležitější zásady, na nichž je doktrína postavena**
  1. **V kapitole první** s názvem „Úvod do vojenské doktríny“ je doktrína vymezena stejně jako je tomu v publikaci Výkladový slovník pojmů a definic NATO AAP – 6
    - Doktrína poskytuje návod, jak se tyto operace mají řídit, zahajovat, ke způsobu velení a řízení v nich a k opatřením po skončení operace-z toho důvodu není vojenská doktrína dokumentem s dlouhodobou platností, neboť události, které nastaly v minulosti, vyžadovaly rozdílné způsoby řešení, než je tomu v současné době
    - Její obsah má dynamický charakter, neustále se reviduje tak, aby odpovídal požadavkům současné doby
    - V této kapitole jsou zmíněny i úrovně války:
      - a. základní strategická úroveň
      - b. vojenská strategická úroveň
      - c. operační úroveň
      - d. taktická úroveň
  2. **Ve druhé kapitole** s názvem „Strategický kontext“ jsou uvedeny úvahy o prostředí, česky bychom spíše hovořili o podmínkách, ve kterých je doktrína uplatňována
    - Základem je analýza tohoto prostředí (podmínek), kterou provádí generální štáb

- Je vymezováno sedm dimenzí strategického prostředí:
  - a. politická dimenze
  - b. ekonomická dimenze
  - c. vojenská dimenze
  - d. fyzická dimenze
  - e. vědecká a technická dimenze
  - f. sociální a kulturní dimenze
  - g. právní a etická dimenze
- 3. **Třetí kapitola** popisuje základní prvky doktríny Velké Británie
  - Zmiňuje také principy války, které představují vodítko, jenž umožňuje, aby se podle nich velitelé řídili v boji i operacích
    - jedná se o známé principy, používané například v modifikované podobě i v naší armádě
    - Jde o:
      - A. ofenzivní činnost
      - B. bezpečnost
      - C. překvapení
      - D. soustředění sil
  - je zdůrazněna potřeba vytváření bojového étosu
- 4. **Čtvrtá kapitola** má název „Bojová síla“ a jsou v ní objasněny tři vzájemně související složky: koncepční, morální a fyzická
- 5. **Pátá kapitola** má název „Bojová činnost a použití bojové síly“ a pojednává o:
  - a. použití ozbrojených sil, jako prostředků odstrašování a donucení
  - b. použití ozbrojených sil při operacích, jako jsou ničení a ztížení činnosti protivníka
  - c. omezení při použití ozbrojených sil
- 6. **Kapitola 6** pojednává o „Širším použití bojové síly“
  - to je chápáno jako použití ozbrojených sil nejenom výhradně pro bojovou činnost, ale i nasazení sil v jiných operacích, v nichž není přímo vedena bojová činnost, ale při kterých jsou ozbrojené síly použity ke zvláštním účelům
- 7. **Sedmá kapitola** má název „Filosofie velení“
  - jsou v ní řešeny následující problémy:
    - a. dilema velení
    - b. plán velitele
    - c. cíle, způsoby a prostředky
    - d. atributy velení
- **Závěr**-Velká Británie má zkušenosti svých ozbrojených sil posílené o účast v operacích různých ozbrojených konfliktů
  - Zpracování podobných dokumentů je vhodným metodickým vzorem pro naše podmínky
- **Australská doktrína 2014** - Doktrína pozemního boje (Land Warfare Doctrine 1)
  - Doktrína začíná **zprávou velitele armády** (Chief of army message) – něco jako NGŠ
    - Hovoří o tom, jak je armáda důležitá, jak je nezbytné, aby byla armáda neustále modernizována, jak je důležité chránit australské zájmy
    - Např.: Armáda si i nadále drží v srdcích Australanů zvláštní místo díky obětavosti a dlouhé službě tomuto národu. Ačkoli

se doba i technologie změnily, základní poslání australské armády přetrvává; vyhrát pozemní bitvu.

- Poté následuje **úvod** – proč je doktrína důležitá, zmíněn je i bojový étos, ...

- Např.: Pro armádu je doktrína úložiště vojenských znalostí a je dynamickým ztělesněním étosu armády. Aby doktrína zůstala relevantní jako základ pro vojenské myšlení, musí se vyvíjet, aby umožňovala změny politiky i okolností.

1. **Kapitola 1.** – Válka a válčení

- a. Trvalá povaha války
- b. Vyvíjející se charakter války
- c. Vedení války
- d. Úrovně války
- e. Principy války

2. **Kapitola 2.** – Australská armáda

- a. Koncepce pozemních sil australské armády
- b. Kultura australské armády
- c. Strategické úkoly armády

3. **Kapitola 3.** – Přístup armády k válčení

- a. Historické vlivy
- b. Intelektuální vlivy
- c. Současné vlivy
- d. Filozofie armády

4. **Kapitola 4.** - Generování pozemní energie

- a. Bojová síla
- b. Profesionální mistrovství
- c. Řízení schopností armády
- d. Připravenost
- e. Modernizace

5. **Závěr** – charakter budoucích operací, vyzdvihuje důležitost pozemních sil (důležitější než vzdušné či námořní síly), poslání a úkol pozemních sil

6. **Odkazy, vysvětlivky**

- **Americká armáda** se řídí napříkladem publikací **FM 3-0** neboli **Field Manual FM 3-0 Operations** (polní manuál) 2017

- popisuje, jak armádní síly jako součást společného týmu formují operační prostředí (OE), předcházejí konfliktům, vedou pozemní boj ve velkém měřítku
- Tato příručka poskytuje základy pro to, jak armádní síly provádějí rychlé a trvale rozsáhlé bojové operace
- je použitelná pro všechny členy armády: vůdce, vojáky a civilisty
- Tato příručka také poskytuje základ pro výcvik a osnovy systému vzdělávání armády a budoucí rozvoj schopností
- FM 3-0 obsahuje základy, taktiku a techniky zaměřené na boj a vítězství ve velkých bojových operacích
- používá historické viněty, citace, a grafika k posílení doktríny uvnitř
- FM 3-0 obsahuje 8 kapitol a 2 přílohy:
  - 1. **Kapitola 1** popisuje rozsáhlé bojové operace a související výzvy, kterým dnes armády čelí, pojednává o jednotných pozemních operacích, rozhodných opatřeních, operačním umění a operačním rámci

2. **Kapitola 2** - přehled vojenských vrstev, schopností a výcviku
  3. **Kapitola 3** - přehled operací pro formování operačního prostředí
  4. **Kapitola 4** - přehled operací zabraňujících konfliktům
    - Zabývá se hodnocením operačního prostředí, u nichž vojenské síly provádějí aktivity, aby zabránily válce během krizových akcí, a poskytuje popis hrozeb
  5. **Kapitola 5** - přehled bojových operací velkého rozsahu, zabývá se taktickými úkoly umožňujícími obranu i útoku, poskytuje diskusi o násilných vstupních operacích, při nichž mohou armádní síly bránit nebo pokračovat v útoku
  6. **Kapitola 6** hovoří o obraně + jak může nepřítel zaútočit. Pokračuje částmi o plánování a přípravě sborové a divizní obrany
  7. **Kapitola 7** - formy manévru + formy útoku
- **Shrnutí** = členské země NATO vychází ze stejných principů a zásad výstavby a rozvoje svých ozbrojených sil na základě schopností
- V ozbrojených silách Velké Británie, Francie, USA a řady dalších je vytvořena vrcholná koncepce použití ozbrojených sil, která tvoří základ pro tvorbu dalších koncepcí
  - Rozdíly je možno spatřit ve francouzském přístupu, který spočívá v tom, že definuje koncepci jako dokument, který říká „co dělat“ oproti přístupu USA a VB, které pomocí koncepce spíše říkají „jak to dělat“
- A. **Koncepce USA** představují prohlášení nebo formulaci myšlenky, jak něco může být provedeno
- ☐ Jsou psány metodou „problém – řešení“
  - ☐ Společné operační koncepce jsou vizualizací budoucích operací a popisují, jak velitel, při využití vojenské vědy a vojenského umění, může v budoucnu využít vojenské schopnosti k dosažení požadovaných účinků a cílů
- B. **Koncepce, podle přístupu Velké Británie**, představují prohlášení nebo formulaci myšlenky, jak něco může být provedeno neboli jaký postup a jaké schopnosti jsou potřebné k dosažení cíle
- ☐ Koncepce jsou racionálním a uvážlivým hodnocením, jak ozbrojené síly Velké Británie chtějí působit ve střednědobém až dlouhodobém horizontu
  - ☐ Vychází z politiky, nových trendů ve strategických, bezpečnostních a technologických oblastech
  - ☐ Koncepce mají ve svých počátečních fázích zpracování a využití horizont zpravidla 15–20 let
- C. **Koncepce výstavby AČR** je vize na dalších deset let
- ☐ Koncepce výstavby Armády České republiky (KVAČR) do roku 2030 přímo navazuje na KVAČR 2025
  - ☐ KVAČR je aktualizována s periodicitou čtyř let od data schválení vládou a v případě výrazné změny bezpečnostního prostředí i dříve